FAKTA OM JULKORTET

Julkortet är nästan lika gammalt som frimärket. Det första julkortet är från 1843 och var utformat som en kombinerad jul- och nyårshälsning. Kortet delades aldrig ut, utan visades bara upp som ett förslag. Mottagaren var Sir Henry Cole, skaparen av Victoria and Albert Museum i London. Först tre år senare trycktes det och såldes i en upplaga av 1 000 exemplar.

Bland de svenska julsederna är julkortet äldre än granen och börjar nu få ett påtagligt samlarvärde. Utan julkorten hade vi förmodligen varken haft gran eller tomte. Julkortens bilder lärde svenska folket det som karaktäriserar dagens julstämning. Det religiösa budskapet förmedlades av änglar, de tre vise männen, Jesusbarnet i krubban och kyrkan. De första julkorten i Sverige skickades troligen i början av 1880-talet. Till en början var julkorten exklusiva och ofta handkolorerade, vilket medförde att upplagorna var små. Julkorten överlämnades personligen. Intresset för att skicka julkort var till en början tämligen svagt i Sverige, eftersom det ansågs vara något som endast anstod överklassen.

Jenny Nyström – en legend med inverkan på julfirandet
En av Sveriges mest kända professionella julkortstecknare var Jenny Nyström. Hon har kallats ”den julklappsutdelande tomtens konstnärlige skapare”. Enligt folktron var tomten en gubbe, vars uppgift var att vaka över gården med stall och uthus. Tomten blev, tack vare Jenny Nyströms bilder, den som kom med julklappar i stället för julbocken. Troligen fick hon förebilden från Söndags-Nisse julen 1862. En annan förebild kan vara från den s.k. danska nissepressen, som avbildade tomtar redan på 1850-talet. Jenny Nyströms första tomte torde vara den som illustrerats i Viktor Rydbergs ”Lille Viggs äventyr på julafton” från 1874. Jenny Nyström anses också haft en direkt inverkan på julfirandet genom att hon populariserade seden att använda julgran i Sverige. Bland andra kända julkortstecknare kan nämnas Aina Stenberg, Adina Sand, Einar Nerman, Helge Artelius, Elsa Beskow, John Bauer samt Signe Aspelin.

Minst och störst
Världens minsta julkort sändes till prinsen av Wales 1923. Kortet var ett risgryn och förutom adressen hade avsändaren även lyckats få dit en hälsning och en handtecknad bild.

Världens största julkort sändes 1968. Det var 9 600 meter långt och vägde 2 ton. Hälsningen kom från hemvändande amerikanska soldater och var ägnad till kamraterna i Vietnam. Den levererades i form av en pappersrulle med specialchartrat plan.